

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.303.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrť strani Din 500.—, 1/2 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Kako si mislijo Francozi in Angleži razorožitev.

Herriot, francoski ministrski predsednik, je v zvezi s Pavlom Boncourjem, vojnim ministrom, sestavil novi razorožitveni načrt, kateri je bil sprejet na seji francoske vlade, ki ji je predsedoval sam predsednik francoske republike Lebrun. Nato je bil načrt istočasno objavljen v Parizu in v Ženevi.

Razorožitvenih načrtov je bilo v Ženevi že dovolj predloženih. Francija je predložila svoj načrt po prejšnjem ministrskem predsedniku Tardieuju, ki je predvideval za obrambo miru mednarodno vojsko, katera bi naj bila Zvezi narodov na razpolago proti kralicem miru. Anglija je predložila svoj načrt, Amerika (Zedinjene države) tudi svoj načrt itd. Načrtov bi torej bilo že precejšnje število.

Herriotov načrt ima to lastnost, da je iz vseh načrtov zbral to, kar je smatral za najbolj prikladno in potrebno. Jemlje tudi v obzir protivno pogodbo Kelloggovo — ameriškega tajnika zunanjih zadev — in pravila Zveze narodov. Brez teh dveh osnov bi novi francoski načrt bil neizvedljiv. Sklepuje se osobito tudi na angleški načrt in na izjavo angleškega zunanjega ministra Simona, da ne more nobena država, ki je podpisala Kelloggovo protivno pogodbo, proti napadalcu ostati nevtralna (nepriustranska).

Herriot hoče, da bi to stališče vse države sprejele in potrdile. Ako bi kakšna država prekršila Kelloggovo pogodbo, bi morale vse druge države z njo prekiniti vse gospodarske in finančne odnose. Vse države bi morale podpisati razsodiščno pogodbo = pogodbo, ki določa, da v slučaju spora ne sme nobena država zgrabiti za orožje, marveč mora spor predložiti mednarodnemu razsodišču. Ako katera država ne bi hotela sprejeti tega razsodišnega in poravnalnega načina, naj se stvar predloži svetu Zveze narodov, ki z večino glascv ukrene, kaj je treba storiti proti taki državi.

Vojske držav naj se vse preustrojijo na enoten tip (obliko) narodne vojske zgolj obrambnega značaja. Tako bi bilo omogočeno zmanjšanje števila vojakov, znižanje službene dobe in zmanjšanje vojnega materiala. Tako bi Nemčija izgubila svojo sedanjo najemniško armado, ki je jako dobro izvežbana in dobro opremljena. To pa Nemčiji ni po volji, ker bi rada dosegla povišanje

svoje oborožene sile. Francoski načrt tudi predvideva mednarodno nadzorstvo nad armadami vseh držav in zaključek posebne pogodbe, da si bodo države s svojimi armadami vzajemno pomagale proti napadajoči državi. Vsaka država naj stavi Zvezi narodov na razpolago posebne čete svoje armade, ki bi bile izvežbane po vseh modernih predpisih ter tehnično popolnoma oskrbljene. Prekomorske vojske kolonialnih držav so izvzete iz teh določil. Smejo pa se uporabljati samo v kolonijah, in sicer za namene, ki so za nje ustanovljene.

Kar se tiče izvršljivosti francoskega razorožitvenega načrta, mu nekateri očitajo, da je preveč naučen, torej dejansko težko izvedljiv. To se mu pa mora priznati, da je zelo na široko zasnovan ter da tvori okvir, v katerem bi se lahko vršile razprave na razorožitveni konferenci v Ženevi. Ako bo ta konferenca postopala v zavesti svoje velike odgovornosti pred narodi, bodo njene razprave dozorele do kakšnega resničnega uspeha. Ne sme biti za tiste, ki so člani te konference, odločilen nagib samo večja korist in osvajalna težnja posameznih velesil, marveč ozir na človeštvo, ki težko nosi bremena oboroženosti, katera znašajo za vse države 230 milijard Din letno. Francija si je kot vodilna država v Evropi v svesti, da je njena naloga storiti vse, kar more, da se zagotovi varnost posameznih držav in obenem izvrši razorožitev teh držav do meje, ki je v sedanjih razmerah mogoča.

Predsedstvo razorožitvene konference se je med tem sestalo v Ženevi in pri tej priliki je imel 17. novembra govor angleški zunanji minister John Simon. Raztolmačil je stališče angleške vlade in njene predloge o splošni razorožitvi na kopnem, na morju in v zraku. Pohvalil je francoski razorožitveni načrt, češ, da je njegove tvorce prešinjal globok duh. Stališče angleške vlade z ozirom na razorožitev je to: Vse evropske države se morajo svečano zavezati, da hočejo odkloniti silo kot sredstvo za rešitev medsebojnih sporov. Glede omejitve oboroževanja naj velja ista pogodba za Nemčijo, kakor za druge države. Te omejitve naj veljajo za vse enako ter naj se tudi na enak način spreminjajo. Enakopravnost glede orožja, ki jo zahteva Nemčija, ne velja za število orožja, marveč samo za vrsto orožja. Te enakosti v razorožitvi ni mogoče doseči takoj, temveč postopoma. Konferenca se mora potruditi, da doseže čim največjo mož-

no in izvedljivo razorožitev. Njena naloga je, da določi prvo stopnjo te razorožitve na morju, na suhem, pa tudi v zraku. Konferenca bo dosegla svoj cilj samo z dobro voljo vseh mednarodnih činiteljev.

Vzgoja bodi krščanska!

Društvo »Krščanska šola« je imele predpreteklo nedelje v Ljubljani veliko skupščino, na kateri je govoril med drugim dr. Miha Krek. V svojem govoru je poudarjal zlasti to-le: »Soglasno delo vseh treh činiteljev: Cerkev, družine in države, daje tisto vzgojo, ki je naš ideal. Tisti, ki kličemo po versko-moralni obnovi vzgoje, priznamo, da ima materinsko učeništvo Cerkev pravico do vsake vzgoje. Cerkev ima neodstopno pravico in neodvezljivo dolžnost, nadzirati vso vzgojo svojih otrok in vernikov v vseh javnih in zasebnih ustanovah, ne samo ozirom na verski pouk, ampak z ozirom na celoten pouk in na vse naredbe, kolikor so v zvezi z vero in pravostjo. Krivičen in nedopusten je vsak šolski in vzgojni monopol, ki hoče družine fizično ali moralno prisiliti, da pošiljajo otroke v šole, ustanove ali organizacije proti zahtevam krščanske vesti in proti zakonitim željam družin. Naš Slomšek je rekel: »Če šola ni dobra, je bolje, da je ni!«

Nihče naj katoličanom ne očita nestrpnosti. Dobri katoličani najbolj spoštujejo versko enakopravnost svojih sodržavljanov drugih ver. Ali verske enakopravnosti ni verska brezbriznost. Versko strpljivost v smislu verske brezbriznosti v šoli in v vsej vzgoji katoličani odklanjamo in jo po vesti moramo odklanjati.

Glede naših šol moramo biti katoliški Slovenci žalostni in nezadovoljni. Moramo reči, da nas je strah pred sádovi, ki jih bo rdilo sedanje stanje v šoli, ki je v zadnji dobi napravila bistvene korake k takozvani laizaciji. Pred vsem obžalujemo, da se v naših šolskih zakonih ponavlja prepoved vzgojnega dela na verski podlagi. Tudi druge napake so v naši šolski zakonodaji, s katerimi katoličani ne moremo biti zadovoljni. Prepad med šolo in narodom je vsak dan globlji, ker katoliški starši in Cerkev nimajo odločilnega vpliva na šolsko pravo. Ker je bistveno okrnjen stik med šolo in domom, šola in Cerkvijo, šola usiha življenje, usiha ljubezen do šole.